

vezilo

GLASILO BELOKRANJSKE
TRIKOTAŽNE INDUSTRIJE

Stanje inventivne dejavnosti

Sodobni razvoj proizvodjalnih sil v svetu in pri nas je rezultat najrazličnejših tehnoloških, tehničnih in organizacijskih izboljšav.

Njihova uporaba prispeva k višji produktivnosti in to ne le v proizvodnji materialnih dobrin, temveč tudi na drugih področjih človekovega dela. Ta proces spremlja vse večja delitev dela v celotnem gospodarstvu kakor tudi v posameznih OZD. Združeno delo je edini pogoj, da lahko vsak posameznik izkoristi svoje sposobnosti na tistem področju, za katerega ima prirojene in pridobljene lastnosti. Vsakdo ni za vse, vsi skupaj pa ob pravilni delitvi dela in popolnem osebnem angažiranju lahko dosežemo še boljše rezultate.

Delavci, ki so v Beti od njenega nastanka, vsakodnevno ne opazijo napredka oziroma izboljšav, sprememb, če pa se spomnijo deset ali petnajst let nazaj, se lahko prepričajo, kako močno sta se spremenila tehnologija in način dela. Zavedati se moramo, da je stalno iskanje novih, boljših načinov dela edino izhodišče ne samo za naš hitrejši razvoj, ampak tudi za obstoj. Ta tehnični napredek lahko zasledimo v vseh razvitih in nerazvitih državah. Razlika je samo v tem, da gredo nekateri hitreje naprej, drugi pa počasneje.

V našem kolektivu lahko uspešno sledimo napredku le pod pogojem, da sleherni delavec razmišlja o svojem delu in tudi o tem, kako bi lahko določeno stvar ceneje in hitreje naredil. Seveda imajo nekateri za tako delo več, drugi pa manj smisla. Če spodbudimo bolj

ustvarjalne, bomo imeli vsi skupaj določene koristi.

Že več kot leto dni je tega, ko smo s samoupravnim sporazumom o izumih in racionalizacijah uredili in določili merila, koliko nagrade lahko dobi posameznik za določeno izboljšavo. Končno se je le premaknilo. Tovariš Ivan Gornik, Franc Barbič in Tone Matjašič so si razdelili delež racionalizacije, 10.000 dinarjev, za prihranek električne energije v TOZD Kodranka. Omenjeni tovariši so prvi, ki so bili nagrajeni po novem sporazumu. Želeli bi, da niso tudi zadnji, ker je na različnih področjih še nešteto možnosti za najrazličnejše prihranke. Mnogokrat se opazi, kaj bi bilo dobro narediti, spremeniti, vendar se tega nihče ne spomni. Če smo uspeli zmanjšati „odpadek“ pri elektriki, menimo, da bi se dal zmanjšati odpadki v krojilnici, kjer so gotovo še velike rezerve. V barvarni, na primer, se lahko skrajšajo postopki, v pletilnici zastoji in tako dalje. Vsak prihranjen dinar pa se le odrazi pri končnem rezultatu. Kako izboljšati postopke v neposredni proizvodnji, ve bolje tisti, ki tam že dolgo dela in nesmiselno bi bilo klicati na pomoč še tako dobrega strokovnjaka. Način takega nagrajevanja se mora še nadaljevati, vsakdo pa je dolžan razmišljati, kako bi lahko z boljšim delom več koristil družbi in sebi. Resnica je, da več glav več ve.

NIKOLA, ing. PODREBARAC

25. november je dan Beti

Osrednja proslava ob 20-letnici Beti bo 25. novembra 1976 v naši menzi. Takrat bodo podeljene denarne nagrade in plakete dvajsetletnikom, izročena bodo republiška in zvezna priznanja posameznikom in TOZD oziroma delovni organizaciji. Poleg naših delavcev bodo na proslavo povabljeni republiški in občinski predstavniki, predstavniki družbenopolitičnih organizacij, delovnih organizacij, skupščin, upokojenci in ne nazadnje poslovni partnerji.

Da se ne bi proslava zavlekla v nedogled, se je pripravljali odbor odločil, da prejmejo plakete in denarne nagrade desetletniki na slavnostnih sejah delavskih svetov TOZD, kjer bodo podeljena tudi priznanja delavskega sveta in delovne organizacije.

Seveda bodo vsi slavljenci povabljeni v Metliko na osrednjo proslavo, na kateri bo po vseh predvidevanjih in pogovorih pel Slovenski oktet, ki se mu bodo pridružili domači recitatorji. Ta dan bo odprta tudi razstava o prehojeni poti Beti, izšla bo slavnostna številka Vezila in posebna brošurica.

Uvod za slavnostno številko Vezila je pripravil tovariš Milan Bračička, intervjuje s tridesetimi dvajsetletniki pa sodelavci našega tovarniškega glasila. 25. november bo dela prost dan, za izvedbo nalog pa so zadržani posamezniki, ki bodo opravili delo prav gotovo nam vsem v zadovoljstvo.

V programu praznovanja je predviden tudi nastop pihalnega orkestra Metlika. Le-ta bo pripravil koncert 24. novembra na dvorišču. Če bo slabo vreme, ta točka odpade.

O natančnejšem poteku praznovanja bomo vse zaposlene sproti obveščali prek Novic.

Obveščanju več pozornosti

Medobčinski svet ZK in Meobčinski svet SZDL Novo mesto sta na skupni seji dne 7. julija 1976 obravnavala idejno-politična izhodišča obveščanja v Dolenjski regiji in ugotovila ter sprejela sledeča stališča in sklepe:

1. Obveščanje o organizacijah združenega dela ni zadovoljivo iz sledečih razlogov:

- število glasil v organizacijah združenega dela stagnira oziroma celo pada,
- glasila izhajajo s preveliko zamudo glede na aktualne dogodke v organizacijah združenega dela,
- vsebina glasil je premalo mobilizatorska, premalo kritična in pogumna pri obravnavanju perečih problemov in nepravilnosti. Redki so zapisi o tistih vprašanih, ki ljudi najbolj zanimajo, manjka življenjskih vprašanj kot n.pr. izobraževanje delavcev, zaščita pri delu, življenjska raven zaposlenih,

a) Komiteji občinskih konferenc ZK naj zadolže ustrezne komisije skupaj s komisijami občinskih sindikalnih svetov, ki bodo zagotovili, da o problemu obveščanja razpravljajo družbenopolitične organizacije in organi samoupravljanja v vseh organizacijah združenega dela in dosežejo tam, kjer že izdajajo glasila, njihovo redno izhajanje, aktualno obravnavanje problemov, razširjajo mrežo sodelavcev predvsem iz vrst samih delavcev. Tam, kjer še nimajo glasil ali niti ni pogojev za samostojno izdajanje glasil pa naj naredi načrt, kakšno obliko obveščanja je mogoče takoj realizirati in zagotove za to materialne, kadrovske in druge pogoje. Nobena organizacija združenega dela ne sme biti brez ustreznega obveščanja svojih delavcev. Več manjših organizacij združenega dela lahko organizira tudi svoje skupno glasilo. Pogosteje naj seznanajo delavce z dogajanjem tudi z izdajanjem ustreznih biltenov poleg neposrednih oblik obveščanja, kot so zbori delavcev, sindikalne konference in podobno. V organizacijah združenega dela, kjer že dalj časa uspešno izdajajo svoje mesečno glasilo, naj začno razmišljati in pripravljati na-

črt za prehod na 14-dnevna glasila, da bi tako dvignili stopnjo aktualnosti in mobilizacijsko moč svojih glasil.

b) Medobčinski svet Zveze sindikatov naj v jeseni 1976 organizira skupaj z ustreznim organom pri Republiškem svetu zveze sindikatov seminar za urednike tovarniških glasil. Občinski sindikalni sveti pa naj zagotove, da se seminarja udeleže tudi možni kandidati za urednike glasil iz tistih organizacij združenega dela, kjer sedaj še ni tovarniških glasil.

c) ČZP Dolenjski list naj ukrene vse potrebno za čimprejšnjo vzpostavitev službe „Novinarski servis za tovarniška glasila“, ki bi pogodbeno prevzel konkretno pomoč pri nastajanju, urejanju, tehničnih izvedbah in rednem izhajanju glasil v organizacijah združenega dela. Servis bi dajal pobude za občasna srečavanja urednikov in sodelavcev teh glasil, za izmenjavo medsebojnih izkušenj, za vzgojo kadrov in bi skrbel tudi za tista pomembnejša skupna gradiva, ki bi jih tovarniška glasila objavljala po potrebi in želji vsa hkrati.

2. Sistem obveščanja v krajevnih skupnostih sploh še ni izdelan, prav tako obveščanje občanov o delu samoupravnih interesnih skupnosti nima ustrezne oblike, zato je poleg ocene stanja obveščanja v organizacijah združenega dela potrebno v občinah oceniti tudi oblike informiranja občanov o problemih v krajevnih skupnostih in interesnih skupnostih.

Komunisti v izvršilnih organih vseh samoupravnih interesnih skupnosti naj dajo pobudo, da bodo skupščine samoupravnih interesnih skupnosti v jeseni 1976 obravnavale pomen in sistem informiranja ter zagotovitev svoje obveznosti za ustrezno informiranje občanov. S ČZP Dolenjski list naj sklenejo sporazum o izdajanju in financiranju posebne priloge Dolenjskega lista, namenjene tekočemu in razumljivemu obveščanju o najpomembnejših problemih s področja, ki je v pristojnosti interesnih skupnosti.

3. Dolenjski list uspešno opravlja svojo nalogo na

področju obveščanja in je zato tudi postal resnična potreba občanov, ki žele informacij o družbenopolitičnem dogajanju svoje bližnje in širše okolice.

Kljub uspehom pa je še vrsta slabosti in pomanjkljivosti, ki so jih v prvi vrsti dolžni opravljati komunisti v Dolenjskem listu. Zato se morajo zavzeti predvsem za še večjo angažiranost in kritičnost do nekaterih pojavov, za večje spodbujanje delovnih ljudi k razmišljanju in iskanju rešitev, za spremljanje posameznih problemov od nastanka do rešitve.

Komunisti in uredniški odbor so dolžni storiti vse, da bo Dolenjski list prvenstveno namenjen družbenopolitičnim potrebam in delu in da se novinarji izognejo senzacionalizmu, neodgovornosti, kršenju novinarske etike in podobnemu.

Komunske strani v Do-

lenjskem listu, zlasti tiste, ki obsegajo le pol strani, ne morejo zadostiti potrebi po dobrem obveščanju v razvejenem in obsežnem družbeno-političnem dogajanju. Zato naj predsedstva občinskih konferenc SZDL obravnavajo tudi ta problem in zagotove pogoje za večji obseg komunskega obveščanja. Poskrbe naj tudi, da bi v občini organizirali delovno skupino, ki bi novinarjem pomagala pri izbiri aktualnih tem tudi s primernim gradivom in širjenjem mreže dopisnikov.

4. Informacije o aktualnih problemih regije so ustrezno obravnavane le na Radiu Ljubljana. Izredno skromno mesto imajo na televiziji, medtem ko se v posrednem glasilu Delo pojavljajo le članki v poročevalski obliki brez ustreznih komentarjev, kritičnosti in družbene angažiranosti. Ker tak način obveščanja ni zadovoljiv, so komunisti v pokrajinskih sosvetih „Dela“ in „RTV“ dolžni na to ponovno opozoriti.

Delo, človek, kultura

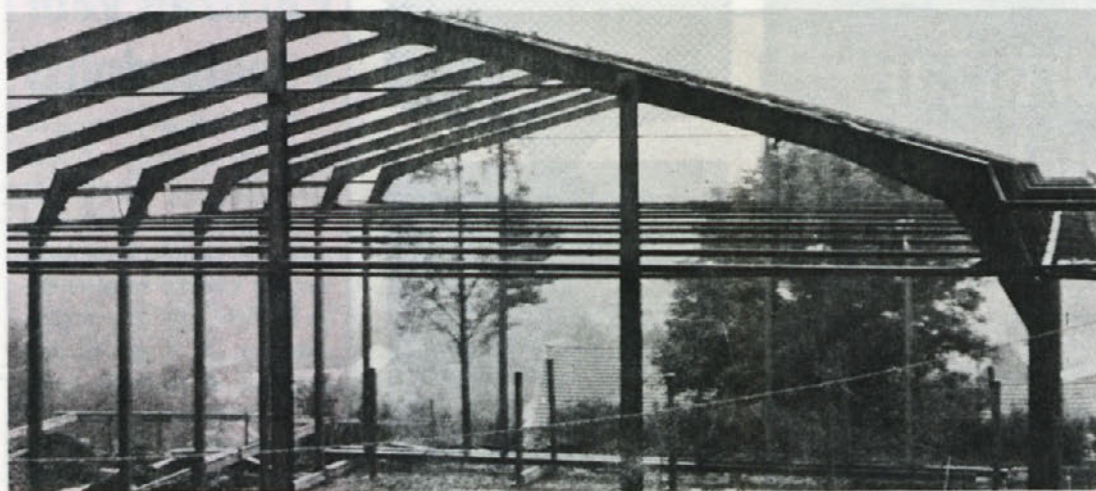
Letošnji teden Komunist je potekal pod geslom Delo-človek-kultura. V tem okviru se je zvrstila vrsta prireditev. 15. oktobra so osnovnošolski otroci zaigrali Bevkovo igrico Tonček, Belokranjski muzej je z zborom muzealcev Slovenije proslavil 25-letnico svojega plodnega dela, večji poudarek je bil dan knjigi in zgraditvi ter ustanovitvi matične knjižnice v Metliki, izvedena je bila konferenca ZKPO (Zveze kulturno prosvetnih organizacij). Teden pa so zaključile amaterske skupine iz naše občine s skupnim nastopom v domu Partizana. Namen zaključne prireditve je bil prikazati življenje ljubiteljske dejavnosti, za katero včasih površno menimo, da je že zdavnaj zagrebena nekaj klafter pod zemljo. Toda ni. Živi v osnovnih šolah, živi med mladimi, ki plešejo v narodnih nošah, igrajo na tamburice, recitirajo, igrajo, ustanavljajo ansamble. Od časa do časa vznikne tudi na vasi: v Draščih ali na Lokvici – bolj samorastniško, brez pomoči, brez injekcij vzbujenja, podpore. Vaškemu prebujenju amaterizma bi morali dati hrbtenico, mentorje, ki bi priskočili na pomoč, ko bi bilo to potrebno (sicer se loti dela kaplan, ki ima, kot kaže, še največ časa in smisla za take reči. Gotovo pa

so vmes tudi drugačni interesi kot le gola pomoč).

Leto ima triinpetdeset tednov in teden Komunist je torej le triinpetdeseti del leta, vendar bi se moral pomnožiti. Zanimanje komunistov za kulturno dogajanje ne bi smelo biti občasno, zaradi akcije, zunanje videza, parole, kongresnih dokumentov. Postati bi moralo vsakdanja hrana in sleherni komunist bi moral vložiti več truda za pridobitev te hrane. Sicer bomo prehitro postali motorizirani hlastači in zgolj potrošniki materialnih dobrin. Zdi se mi, da bi bilo to le prehudo.

T. G.

Ureja uredniški odbor: Slobodanka Videtič, Stevica Medek, Dragica Nenadič, Milan Travnikar, Milan Bračička, Marjan Pavlovič, Ivan Brodarič in Ivan Biščan. Glavni in odgovorni urednik: Toni Gašperič, tehnični urednik: Janez Pezelj. Izdaja Belokranjska trikotna industrija Metlika. VEZILO izhaja enkrat na mesec v 1700 izvodih. Stavek, filmi in prelom Dolenjski list, tiska KNJIGOTISK Novo mesto.

Skelet nove telovadnice, ki jo težko čakamo. Delo je v polnem razmahu in dočakali bomo dan, ko bo nekdo od zaslužnih delavcev slavnostno prerezal tribarvnico. (Foto: Janez Žele)

Kontrola dela brez ovir

V prejšnji številki Vezila so bile opisane najosnovnejše funkcije SDK (samoupravne delavske kontrole). S tem zapisom želim dodati nekatere stvari. SDK je sestavni del samoupravljanja in naj bi kot taka pripomogla k hitrejšemu razvoju samoupravljanja ter k zaščiti samoupravnih pravic delavcev. Zanimivo je, da so SDK našle svoj smisel in pravo vsebino dela tam, kjer je samoupravljanje dobro razvito, kjer je vse tako, kot mora biti. V primerih, kjer pa samoupravljanje „šepa“, ni nič bolje tudi z SDK. Priznati moramo, da so bili marsikje prav po zaslugi dela SDK odkriti oziroma preprečeni pojavi privatizacije in odtejanja družbenih sredstev.

V naši delovni organizaciji deluje odbor SDK, ki ga sestavljajo neposredno izvoljeni delegati OSDK iz TOZD in DSSS ter delegati iz TOZD Izobraževalni center. Odbor sestavljajo:

1. Branko Radošević, predsednik (Kodranka in volna)
 2. Slavko Hren, namestnik – Izobraževalni center
 3. Čedo Popovič – Barvarna
 4. Ivan Malešič – Konfekcija Metlika
 5. Zvone Hutar – Konfekcija Črnomelj
 6. Avgust Rajter – Konfekcija Dobova
 7. Janez Bahor – Konfekcija Mirna peč
 8. Janez Ogulin – DSSS
 9. Slavko Ivičič – Pletilnica
- Doslej je imel obstoječi od-

bor tri seje, na katerih so razpravljali o perečih vprašanih v naši delovni organizaciji, kot na primer: o nepravilnem razkladanju materiala na dvorišču, o neizpolnjevanju nalog, o dodelitvi stanovanja iz solidarnostnega sklada tovarišici Miri Vladič, o porabljenih sredstvih za reprezentanco itd.

Razveseljivo je, da je naša SDK naletela na veliko razumevanje pri domala vseh, ki smo jih zaprosili za podatke ali pomoč. Tako so nam postregli s podatki tovariši Tomc, Avguštin, Panjan in Malešič, prepričani pa smo, da bodo enako storili tudi drugi, ne da bi jih morali na to sploh opozarjati. Tudi tovariši z občine so nam postregli z zelenimi podatki, in to zelo hitro.

Zato pa je toliko manj povezanosti med posameznimi komisijami SDK in odborom, kar gotovo zasluži kritiko in v bodoče več truda, da bi se stanje izboljšalo. Resnica je, da posamezniki najbolje vedo, kaj se dogaja v njihovem TOZD, ker pač tam delajo in živijo. Dolžnost in pravica slehernega pa je, da obvešča SDK o nepravilnostih, ki jih je opazil v svoji sredini (ponekod imajo za to posebne skrinjice, kar pa se nam ne zdi najpametnejše, kajti poštenemu človeku se ni potrebno skrivati za anonimnim pisanjem). Uspešnost SDK ni odvisna le od njenih članov, temveč od vseh. In to ni fraza. SDK ne bi smeli imeti za neke vrste interno policijo, ker to v nobenem pogledu ni. Včasih slišim takole izza vogalov vzkliče (bolj zlobne pripombe): „Pazi, gre tisti iz delavske kontrole. Da ne boš kaj blebetal pred njim!“ Kot bi bili člani SDK vohljači.

Takšno mišljenje bi morali izkoreniniti iz naše sredine.

Zima že pošteno pritiska in zadnji lepi sončni dnevi so mimo. Nekatere je sonce tako začaralo, da so pozabili na drva in verjetno si marsikdo od bralcev, ki vidi na današnjem posnetku kurivo, zaželi, da bi drva ležala na njegovem dvorišču.

Kronika za september

TOZD PLETILNICA

Prišli:

1. Benkovič Josip
2. Gerkšič Zdenka
3. Muc Jožefa
4. Težak Cvetka
5. Žlogar Antonija

TOZD BARVARNA

Prišli:

1. Novosel Jure
2. Dorin Blaž
3. Kočevar Alojz
4. Tajčman Martin
5. Mateljan Zdenko
6. Mušnjak Darko

Odšel:

1. Mrljak Dragutin

DSSS

Prišla:

1. Breznik Stane
2. Kapušin Jože – vajenec

Odšla:

1. Starešinič Anton – umrl
2. Žvab Drago

TOZD KONF. ČRNOMELJ

Prišli:

1. Kralj Ivan
2. Rožman Ana
3. Plavec Pavlina
4. Jakša Mimica

TOZD KONF. MIRNA PEČ

Prišli:

1. Bojanc Stanislava
2. Blatnik Terezija
3. Krese Sonja
4. Stembergar Alojzija
5. Kozlevčar Jožica
6. Zupan Barbka
7. Saje Fanika

Odšla:

1. Špendal Emilija

Fotoreportaža: uspela gasilska vaja

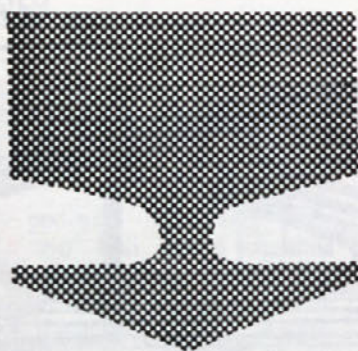
Na vaji, posvečeni tednu varnosti in 20-letnici obstoja industrijskega gasilskega društva Beti, so poleg domačih gasilcev sodelovali tudi gasilci iz hrvatske občine Ozalj. Vaja je zelo uspela.

Ekipe prve pomoči so na nedeljski vaji pokazale veliko znanja in spretnosti. Navideznim ranjencem so nudili hitro in učinkovito pomoč. Dekleta so pripravljena, da le kaj. (Foto: Pavle Riznič)

Hitro ukrepanje, nesebična pomoč in požrtvovalnost naših ljudi je že velikokrat rešila družbeno in zasebno lastnino. Ljudje, ki stoje na straži dan in noč, zaslužijo spoštovanje in zahvalo. (Foto P. Riznič)

Prvi izlet na Jadran

Septembra je pripravil sindikat TOZD Mirna peč izlet v Sečo. Prijavilo se je veliko delavcev. Odhod je bil napovedan za šesto uro. In res smo krenili. V nabasanem avtobusu je kmalu zavladalo veselo razpoloženje, h kateremu je pripomogla tudi jutranja kapljica, ki nam je pregnala mrzav tega hladnega jutra. Pot po novi avtomobilski cesti Vrhnika-Postojna je hitro minila in kar verjeti nismo mogli, da stojimo pred našim domom v Seči. Dom Beti Metlika stoji na zelo lepem kraju, kjer ni avtomobilskega hrupa. Dobili smo ključke in se namestili po sobah. Po kosilu smo obiskali Portorož, Piran, Izolo, Fieso, nekateri so se namočili tudi v morju in so potem šklepetali z zobmi, ker je vlekel vetrič.

Zvečer smo si ogledali prireditve Ribiška noč v Izoli, poslušali več ansamblov, med katerimi sta posebno vžgala Otavijo Brajko in Tone Kmetec.

Naslednji dan smo se prebudili zgodaj, kajti na hodniku ni bilo miru. Smeh, krohotanje in podobno. Pot nas je vodila do gradu Socerb, s katerega je lep razgled na Trst.

Izlet mi je bil zelo všeč, o njem pa so moje sodelavke povedale tole:

Hemka Pate: „To je moj prvi izlet na morje. Z menoj sta bili tudi hčerkici. Nisem mislila, da ima Beti tako lep dom. Od vseh obiskanih krajev mi je bil najbolj všeč Umag. Pogrešala sem le zabave v domu. Drugače pa je bil izlet čudovit.“

Slavka Maleševac: „Tudi jaz sem bila letos prvič na morju. Z menoj sta bila tudi mož in hčerka. Bilo je tako lepo, da lepše ni moglo biti. Najbolj všeč mi je bil naš dom. Upam, da bomo šli še kdaj kam na izlet.“

Majda Tomšič: „Bilo je odlično. V imenu sindikata se zahvaljujem kuharicam za dobro pripravljeno hrano, mladinkam za pomoč pri strežbi, upravniku za razumevanje, skratka, vsem, ki so omogočili tako lep izlet.“

EMILIJA PIRMAR

Partizan vabi v telovadnico

TVD Partizan je pričel na Pungartu z vadbo. Ženske telovadijo ob torkih, za moške pa je organizirana vadba ob petkih. Po dolgem mrtvilu končno nekaj svetlega in toplega stiska roke organizatorjem, ki si gotovo niso umišljali, da se bodo ljudje trli v telovadnici. Smo pač leni, okrog pasu nam opleta salo in telesni vadbi posvečamo bolj malo pozornosti. (Prevladuje tudi mišljenje, da je mahanje s krampom ali s koso že dovolj šnja telovadba). Vadba je namenjena delovnim ljudem, se pravi vsem nam, ne zaradi doseganja vrhunskih rezultatov, ampak zato, da bi se razgibali, sprostiti in potem morda ne bi toliko „renčali“ drug na drugega. Ne čudim se, da delovni ljudje ne dero v dom Partizana v dolgih vrstah, kajti minila so leta brez vadbe in kdor ne čuti potrebe po razgibanju, ga bo težko prepričati, naj preživi urico prijetne sprostitve. So pa tudi takšni, ki jih je sram ali strah priti; nekateri nimajo časa, drugi se počutijo prestare, prenerodne in ne vem, kaj še vse. Sindikalisti v posameznih delovnih organizacijah, a tudi mladina, bi morali stopiti v akcijo, morali bi podpreti naprežanje Partizana, sicer bo vse splavalo po Obrhu, še preden bo dodobra zadihalo.

To bi bila škoda, če računamo še s tem, da smo na našem koncu izjema v neprejanju trim akcij, da pogrešamo športna igrišča, da bi nam padla krona z glave (četudi je nimamo, krone namreč), ako bi se peljali na izlet s kolesom. In še in še. Smejemo se tudi zdravniku, ki vsak dan teče ob Kolpi, ker ve, da je to zdravo, pametno.

Nekaj v naših glavah se bo moralo premakniti. Akcija Partizana naj bi bil začetek, naša udeležba pa podpora naprežanju posameznikov, ki so pripravljene voditi takšne in podobne akcije.

Kultura je pastorka

Tokrat smo se pozabavali okrog kulture. Sodelavcem smo postavili naslednja vprašanja:

- Kaj menite o delu kulturne skupnosti Metlika?
- Katere prireditve najbolj pogrešate v mestu?
- Mislite, da je dovolj poskrbljeno za kulturno življenje delovnega človeka?
- Kolikokrat na leto zavijete v ljudsko knjižnico in si izposodite knjigo?

Marija Matekovič, telefonistka: z delom in nalogami kulturne skupnosti nisem preveč seznanjena, vendar lahko kljub temu z gotovostjo trdim, da je na področju kulture v Metliki zelo malo storjenega. Kulturnih prireditev je tako malo, da človek sploh pozabi, da obstaja tudi v našem mestu kakšna kulturna skupnost.

Zelo pogrešam kino predstave, uprizoritve odrskih del, poslušam pa rada tudi pevske zборе. Vzrok, da teh prireditev ni, je verjetno v tem, ker pri nas ni primerne prostora. Nerodno je vabiti izvajalce v stare in neurejene prostore, kakršne imamo v Metliki.

Za kulturno življenje delovnega človeka menim, da ni dovolj poskrbljeno. Posebno pozimi, ko imajo ljudje več časa, bi bilo potrebno organizirati kakšno kulturno prireditev, če ne večkrat, pa vsaj enkrat na mesec. V knjižnico ne zahajam, ker imam premalo časa za prebiranje knjig. Imam namreč dva otroke, s katerima sem precej zaposlena, tako da mi zadostujejo knjige iz domače, hišne knjižnice.

Ana Planinc, šivilja v TOZD Konfekcija Metlika: menim, da imajo odgovorni pri kulturni skupnosti premalo idej pri načrtovanju kulturnih prireditev. Delo te skupnosti se premalo odraža na odru, v kino dvorani in na podobnih mestih. V mestu zelo pogrešam kino predstave, koncerte, recitale, odrska dela in podobne prireditve. Nisem edina, ki tako mislim, in vem, da bi se dalo s primernim izborom prireditev zainteresirati še več ljudi.

Težko je trditi, da je dovolj poskrbljeno za kulturo delovnega človeka, saj nimamo niti primerne prostora za kulturno osveščanje ljudi. Najprej bi morali zbrati denar in urediti prostore in šele potem začeti vabiti ljudi na prireditve, kajti mučno je sedeti na neudobnih in škripajočih stoli ter poslušati, recimo, pevski zbor, pa naj bo ta še tako dober. Kulturo bi bilo treba začeti gojiti tudi v delovnih organizacijah. V knjižnico ne hodim, ker imam veliko knjig doma, poleg tega pa si jih izposojam tudi pri prijateljih.

Boža Kolenac, kemijski tehnik: z delom kulturne skupnosti nikakor ne morem biti zadovoljna. Vzroke za to bi bilo treba iskati še kje drugje kot v vodstvu te skupnosti. Po mojem mnenju je pomanjkanje sredstev največja ovira pri razvoju kulture in kulturnega življenja. Večkrat bi si rada ogledala predstave priznanih gledališč, dobro bi bilo organizirati kakšno likovno razstavo, pa tudi kakšen koncert. Mislim, da ni mesta daleč naokoli, kjer bi ukinili kino predstave in skoraj z gotovostjo

trdim, da bi bil obisk večji, če bi bil izbor filmov boljši.

Za kulturno življenje delovnega človeka bi bilo gotovo bolje poskrbljeno, če bi imeli na razpolago primeren prostor.

Ker sem redni član knjižnice v Karlovcu že sedemnajst let, v Metliki ne zahajam tja, čeprav sem velik ljubitelj pisane besede.

Mirjana Milek – tekstilni tehnik: o kulturni skupnosti in ljudeh, ki delajo v njej, bi se verjetno pogosteje slišalo, če bi obstajal v mestu primeren prostor za prireditve. V Metliki pogrešam predvsem kino predstave, a tudi gledališčne. Škoda je, da je razpadla pred leti zelo delavna igralska skupina, pred meseci pa so se zaprla vrata

kino dvorane. Verjetno ne za vedno, saj je veliko mladih, ki so pripravljeni delati.

Skrajni čas je že, da pričnemo s kulturnim osveščanjem delovnih ljudi. Za to so seveda potrebni mentorji, ki bi znali zainteresirati in voditi ljudi.

Ob prostih sobotah in nedeljah grem domov v Bojance, kjer pomagam staršem na kmetiji, zato tudi ne obiskujem ljudske knjižnice. Ko pa le imam čas, si izberem knjigo iz lastne knjižnice.

Milan Travnikar – tekstilni inženir v DSSS: pred leti je bila kulturna dejavnost v Metliki bolj razgibana, kot je sedaj. Sama kulturna skupnost verjetno ni kriva za takšno mrtvilo, saj delajo v njej ljudje; ki so že veliko naredili za kulturo in so še pripravljeni delati.

Pogrešam kino predstave, obiske gledaliških skupin in ne vem, zakaj ni več abonmajev za gledališke predstave. Problem kino dvorane je po mojem mnenju možno rešiti z boljšim izborom filmov, a tudi z abonmaji za delovne organizacije in šole. H kulturi bi morali pristopiti na tak način, da bi ljudje znali ceniti kulturno in umetniško ustvarjanje.

Pred leti sem večkrat zavil v ljudsko knjižnico, sedaj pa sem s knjigami napolnil lastne police in lahko izbiram med tujo in tudi domačo literaturo. Knjiga

je človekova dobra prijateljica, zato priporočam mladim, naj pogosteje zavijejo v ljudsko knjižnico v gradu.

Tekst in foto:
JANEZ ŽELE

Kultura je pastorka

(Nadaljevanje iz 9. št.)

Na srečo pa tudi to vrsto tumorjev v zadnjem času vse zanesljiveje diagnosticiramo in tudi vse uspešneje zdravimo z obsevanjem in zdravili.

Kako se obvarujemo raka ščitnice?

Poznamo le en način: čim smo zapazili na vratu bulo, poiščimo vestnega zdravnika. Navadno je bula nedolžna; le včasih gre za hujšo bolezen. Nikakor in nikoli pa narave tega pojava ne presojamo sami! O potrebi temeljitejšega pregleda naj odloči zdravnik. Le tako bo mogoče bolezen odkriti in jo odstraniti pravočasno.

Novotvorbe v možganih

— Ta obolenja zahtevajo visoko specializirano zdravljenje —

Možganski tumorji imajo dve posebnosti: prvič, nastajajo v lobanji, to je v zaprtem in omejenem prostoru; zaradi svoje nebrzdane rasti pritiskajo na okoliško možgansko tkivo in tako ogrožajo bolnikovo življenje. Druga posebnost je v tem, da ne kažejo znakov, ki bi bili značilni prav za takšno obolenje, torej enako kot novotvorbe na drugih delih telesa. Vsaj v začetku povzročajo le splošne in neznačilne težave.

Večkrat nam prikazujejo dramatične dogodke, ki pri bolniku pravočasno ali prepozno odkrijejo možganski tumor, ga o zdraviljo ali pa tudi ne. Vsekakor zdravljenje ni enostavno. Strah pred možganskimi tumorji bega v sedanjem času vedno več ljudi. Največkrat jih prestrašijo glavoboli, ki trajajo dlje, kot sodijo da bi bilo normalno.

Poglejmo, kako so prvi znaki tumorske rasti v možganih neznačilni. Skoraj pri polovici bolnikov se pojavi kot začetni znak glavobol. V 13 odstotkih se najprej spremeni značaj in obnašanje bolnika. Desetina bolnikov z možganskimi tumorji navaja za začetek boleznih bruhanje, ki mu ne morejo najti vzroka v prebavilih. Vrtoglavica se pojavi le pri 6 odstotkih takih bolnikov, napadi, podobni padavici, pa pri odstotkih. Komaj zaznavne telesne ohromitve niso pogostne, le pri 17 odstotkih bolnikov najdemo na začetku ohromitve nekaterih delov telesa, mišičnih skupin ali možganskih živcev.

Prvi znaki, ki jih opazi bolnik, so torej zares neznačilni. Podobne znake kažejo tudi druge bolezni, ki so dosti bolj pogostne kot možganski tumorji. Kot primer naj nam bo kar arterioskleroza (poapnenje možganskih žil), ki se začne pojavljati z enakimi ali podobnimi znaki. Ker vemo, da prizadene arterioskleroza prej ali slej skoraj vsakega človeka, novih bolnikov z zločestimi možganskimi tumorji pa je na leto v Sloveniji le okoli 60, moramo biti torej zelo oprezní pri sumu na možganski tumor.

Od časa, ko bolnik začuti prve težave, do takrat, ko poišče zdravniško pomoč, mineta navadno kar dva meseca. V prvem mesecu pride k zdravniku okoli 30 odstotkov bolnikov. Ob prvem pregledu zdravnik najpogosteje ugotovi glavobol, bruhanje in spremembe na očesnem ozadju. Te znake ima ob prvem pregledu približno 70 odstotkov bolnikov, že z ohromitvami pa jih pride prvič na pregled 40 odstotkov. Ko zdravnik posumi na možnost, da ima bolnik možganski tumor, pridejo na vrsto posebne preiskave. S pregledom električne aktivnosti možgan (elektroencefalogram) lahko v polovici primerov ugotovimo verjetnost, da gre za možganski tumor. Imamo pa še druge posebne diagnostične pripomočke: angiografija, to je rentgensko slikanje možganskega ožilja, ki se nam lepo prikaže, če ga napolnimo s posebnim kontrastom. Če je ožilje nenavadno razporejeno, je sum na tumor lahko upravičen ali pa že kar potrjen. Pri pneumoencefalografiji prikažemo z rentgenskim slikanjem tudi sistem možgan, ki smo ga pred tem napolnili z zrakom. Naslednja posebna preiskava je t. i. scintigrafija možgan. Pri tem postopku vbrizgamo neškodljivo radioaktivno snov v ožilje in gledamo kopičenje radioaktivnosti po vsem območju možgan. Kopičenje je večje ali manjše tam, kjer je tumor. Nobena od teh diagnostičnih metod pa ni sama po sebi popolnoma zanesljiva. Le ocena vseh skupaj, ki jo more podati le strokovnjak, ki ima dovolj izkušenj o teh boleznih, bo lahko dokončna.

Možganske novotvorbe delimo v glavnem v dve skupini. V prvo štejemo zločeste tumorje, ki zaradi svoje nebrzdane rasti prodirajo v okoliško tkivo in se zasejajo po raznih delih telesa. V drugo skupino štejemo nezločeste novotvorbe, ki sicer tudi nebrzdano rastejo, vendar ne vraščajajo v okoliško tkivo, temveč so od njega ostro omejene in ga le odvirajo ter tudi ne delajo zasevkov. Nezdravljeni možganski tumorji, bodisi rakavi ali nerakavi, so vsi za bolnika smrtni. Zaradi svoje rasti zavzemajo namreč vedno več prostora v lobanji in pritiskajo na dele možgan, ki so življenjsko pomembni.

Ko pri bolniku ugotovimo možganski tumor, je za zdravljenje in usodo bolnika važno, da ugotovimo, za kakšno vrsto gre. Veliko tumorjev lahko nevrokirurg z operacijo popolnoma odstrani in ni nevarnosti, da bi ponovno zrastle. Nekateri pa se toliko vraščajajo v okoliško tkivo ali pa so nastali na takem mestu, da jih je težko odstraniti. Pri takem primeru pa kaže z operacijo vsaj razbremeniti pritisk, ki nastaja v lobanjski votlini in ogroža bolnikovo življenje. Operativno zdravljenje tudi ne pride v poštev pri takih bolnikih, ki imajo tumorje v možganih na več mestih hkrati. V možgane pa se lahko zaseje tudi rak, ki se je razvil na kakem drugem organu, npr. v pljučih. V takih primerih moramo sočasno zdraviti začetnega raka in tudi njegove zasevke v možganih. Poleg operacije

imamo na voljo tudi obsevanje z radioaktivnimi žarki. Seveda pri tem uporabljamo takšne načine, da ne prizadenemo normalne funkcije možgan. Na voljo pa imamo tudi posebna zdravila — citostatike, ki so lahko uspešna, vendar dajemo prednost operativnemu zdravljenju in obsevanju.

V Sloveniji zabeležimo na leto okoli 50 do 60 novih primerov zločestih možganskih tumorjev in 30 nezločestih. Okoli 150 primerov pa je takih, pri katerih ni bilo moč ugotoviti narave obolenja. Na leto umre v Sloveniji nekaj več kot 60 bolnikov zaradi možganskih tumorjev.

Čeprav število vseh tumorjev ni tako veliko kot pri drugih rakavih obolenjih, so pa vendarle zelo resna bolezen. Zahtevajo visoko specializirano strokovno zdravljenje in večkrat priklenjeno bolnika na bolniško posteljo za dolgo časa, tudi za leto in več.

Če torej včasih pomislimo na možganski tumor, se spomnimo, da so relativno redki, zato je neupravičen strah pred to boleznijo. Če pa imamo kakršnekoli težave, ki smo jih v začetku našli, pojdemo nemudoma k zdravniku! Prvi znaki niso značilni prav za možganske tumorje in so taki kot pri drugih boleznih. Ne pozabimo, da se možganski tumorji pojavljajo tudi pri otrocih. Če bo zdravnik posumil na morebitni možganski tumor, in to more le zdravnik, bo bolnika napolnil v specializirano zdravstveno ustanovo, kjer ga bodo večji strokovnjaki temeljito pregledali in uporabili vse svoje znanje in izkušnje, da bi bolnika ozdravili ali mu rešili življenje.

Sarkomi mehkih tkiv in kosti

Sarkom je ime za raka, ki se razvije iz mehkih tkiv, kot so na primer kite, mišice, maščobno in vezivno tkivo ter kosti. Med sarkomi mehkih tkiv je najpogostnejši tisti, ki se razvije iz vezivnega tkiva. Ker je vezivno tkivo praktično in vsakem delu telesa, skoraj ni tkiva ali organa, kjer ne bi lahko srečali sarkoma. Najpogostnejši je na nogah, redkejši na rokah, pojavlja pa se tudi po trupu, glavi in vratu. Nemalokrat se pojavi na notranjih organih, tako na trebušni mreni, v predelu za trebušno votlino, v grlu in sapniku, želodcu, spolovilih in drugod.

Drugi po pogostnosti je sarkom, ki zraste iz maščobnih celic. Tudi tega najdemo lahko na vsakem delu telesa, najčešče pa se pojavi v predelu pod kolenom, na sedalu, na stegnih, v predelu za trebušno votlino. Ta sarkom zraste navadno v zelo veliko bulo.

Na mehkih tkivih pa srečujemo še druge sarkome, na primer take, ki zrastejo iz progastih mišic, iz gladkih mišic, iz sklepnih ovojníc; poznamo pa še številne druge vrste, ki pa so zelo redke.

Sarkom se največkrat pojavi kot bula. V začetku ne povzroča nobenih težav niti bolečin. Zdi se dobro omejen in če ni na takem mestu, da kazi bolnika ali ga ovira pri raznih gibih, bolnik niti ni pozoren nanj. Šele kasneje, ko postane večji ter

prične zaradi svoje rasti pritiskati na okolico ali se vraščajati v okolišna tkiva ter živce, postane boleč ali pa povzroča kakšne druge težave. Če se pojavi na kakšnem notranjem organu, je njegov začetni razvoj še bolj zahrbtn; znamenja, ki jih morda kaže, pa pomenijo lahko tudi kako drugo bolezen prizadetega organa ali tkiva. Največkrat so to v začetku neopredeljene tegobe; značilno pa je, da se te tegobe razmeroma naglo stopnjujejo; to je razumljivo, saj večina sarkomov naglo raste. Vsemu temu se kasneje pridružijo splošna znamenja: izguba teka, hujšanje, slabo počutje, zvišana telesna temperatura, nerazpoloženost itd. To pa nam že lahko vzbudi domnevo, da sarkom ni več omejen na prvotno mesto rasti, temveč da se je po krvi razširil po vsem telesu.

Kost je zgrajena iz več vrst tkiv, zato so tudi kostni sarkomi različni. Tako najdemo sarkome, ki zrastejo iz kostnih celic, iz hrustanca, iz vezivnega tkiva in maščobnega tkiva kosti, take, ki zrastejo iz kostnega mozga in še druge. Vsaka vrsta ima svoje posebnosti; sarkom na primer raste hitreje ali počasneje, se razseže prej ali pozneje po krvi, pojavlja se v različnih starostih itd.

Za kostni sarkom je v primerjavi z drugimi tumorji značilno, da se tam, kjer zraste iz kosti, razmeroma zgodaj pojavi bolečina; pri nekaterih vrstah tudi več mesecev prej, preden je mogoče na kosti karkoli opaziti ali otipati. Ta bolečina je hujša po naporu, na primer po daljši hoji, zlasti pa ponoči. Občasno se bolečina pridruži še zvišana telesna temperatura, predvsem ponoči. Z napredovalno rastjo se pojavi na prizadeti kosti bula; koža nad njo je toplejša kot drugje po telesu; včasih opazimo v koži nad bulo razširjene žile; koža se navadno na takem mestu tudi močno znoji. Prav kmalu se pojavijo tudi splošna znamenja bolezni: redno zvišana nočna temperatura, ki ji na videz ne vemo pravega vzroka, slabo počutje, nerazpoloženost, hujšanje. Vsa ta neznačilna znamenja dostikrat tudi zdravnika zavedejo, da prej pomisli na kako vnetje kosti kot pa na sarkom.

Ker je pri ugotavljanju sarkomov zelo pomembna zgodnja diagnoza, se pri kostni bolečini, ki traja dalj časa, ne smemo zanašati, češ, saj bo to samo po sebi prešlo. To je še posebej pomembno pri otrocih. Ni prav, da starši omalovažujejo otrokove tožbe, da ga npr. boli noga, ter tolažijo njega in sebe, da se je verjetno udaril, pa je na to pozabil, da so to rastne bolečine in podobno. Zanimarjanje tega znamenja resne bolezni, zlasti če je otrok sicer videti zdrav, zavede starše, da z otrokom ne pridejo pravočasno k zdravniku. Vsak zamujeni dan pa zmanjšuje možnost uspešnega zdravljenja. Na splošno velja pravilo: če traja kostna bolečina dalj kot teden dni, ne moremo pa ji najti pravega vzroka, je najbolje, da gremo na zdravniški pregled. Le tako je

(Nadaljevanje na 7. st.)

(Nadaljevanje s 6. st.)

mogoče dovolj zgodaj ugotoviti kostni sarkom in takoj pričeti z ustreznim zdravljenjem!

Spoznavanje in zdravljenje sarkomov

Le temeljit zdravniški pregled omogoča zanesljivo ugotovitev sarkoma. Samo zunanji pregled bolnika seveda ne zadošča; potrebne so še posebne preiskave. To so: punkcija in preiskava izsesane vsebine pod mikroskopom ali mikroskopska preiskava izrezanega koščka tkiva iz tumorja; kostni tumor pa včasih lahko spozna zdravnik že iz rentgenske slike obbolele kosti in je navadno to prva orientacijska preiskava.

Kot smo rekli, so sarkomi v začetku omejeni in okolišna tkiva le odrivajo. S svojo nezadržno rastjo pa začno ta tkiva uničevati, tako da se vraščajo vanje, pritiskajo nanje ali pa jih razkrajajo s svojimi presnovki. Zato zdravimo sarkome najbolje tako, da jih temeljito izrežemo. Ker težko ugotovimo, koliko se je sarkom že razširil v okolje, moramo s tumorjem vred izrezati še dokaj zdravega tkiva okoli njega. Če pa se je sarkom pojavil na roki ali nogi in

ga ni moč temeljito odstraniti, je najbolj zanesljivo, da kirurg prizadeti ud odreže – amputira. Odločitev za tako operacijo ni lahka niti za prizadetega niti za zdravnika. Vedno pa moramo imeti pred očmi dejstvo, da je sarkom eden od najbolj zločestih tumorjev. Zelo rad se povrne na mestu, kjer smo ga izrezali. Razumljivo je, da se starši težko odločijo za amputacijo roke ali noge pri svojem otroku. Dostikrat pa predolgo oklevajo, saj z vsako zamujeno uro lahko tvegamo življenje. Nekateri sarkomi se namreč hitro – nikdar ne vemo kdaj – zasejejo po krvi in mezi po vsem telesu; v tem primeru pa dokončno ozdravljenje ni več možno. Gre torej za čimprejšnjo odločitev: ali trajna invalidnost ali življenje.

Zgodi se, da se sarkom pojavi na takem mestu, da ga kirurg ne more odstraniti. V takih primerih ga skušamo čimbolj prizadeti z radioaktivnimi žarki. S tem načinom zdravljenja lahko za krajši ali daljši čas zavremo rast tumorja; tumor se zmanjša, težave in bolečine, ki jih povzročajo, se ublažijo. Podoben, a slabši učinek imajo tudi kemična zdravila. Z njimi ne moremo doseči dokončnega ozdravljenja, lahko pa v nekaterih primerih za nekaj časa zaustavimo širjenje bolezni.

Za sarkome mehkih tkiv in kosti torej velja, da jih moramo čimprej odkriti in z operacijo temeljito odstraniti, čeprav za ceno invalidnosti.

KONEC

TOVARIŠU ŽVABU

Tovarišu Žvabu, ki odhaja iz naše delovne organizacije, se zahvaljujemo za plodno sodelovanje v Vezilu in mu želimo veliko zdravja, osebnih sreč in zadovoljstva.

Uredništvo

POJASNILO

Dolžni smo pojasnilo in opravičilo tovarišu Heningmanu. V njegovi hiši je stanovala Marija Malič, s katero je bil objavljen intervju v 9. številki Vezila. Tovarišica Maličeva je namreč povedala, da je več let brezupno iskala stanovanje in ob tem spoznavala oderuške ljudi. Ta njena izjava pa nikakor ne zadeva tovariša Heningmana, saj ji je prav on pomagal iz stiske, zato se mu za nesporazum opravičujemo in se mu zahvaljujemo, ker nas je na nevšečnost tovariško opozoril.

Uredništvo

ZAHVALA

Ob boleči izgubi očeta Nikole Crničja se zahvaljujem OOS TOZD Barvarna za podarjene vence. Lepa hvala za izrečeno sožalje in spremstvo na pogrebu.

MILKA BAHORIČ

Spomin z modnih revij

Revije na Vinomerju so sicer že mimo, bile so pa zelo uspešne. Domala vsi kupci, ki so prihajali na zaključevanje, so pohvalili kolekcijo pomlad-poletje 77. (Foto: Janez Žele)

Mladinski folklorni skupini so se pridružili tamburaši, ki so prvič zaigrali na srečanju borcev v Krivoglavicah. Vsi, ki so slišali njihovo igranje, so mlade tamburaše, vodi jih Silvester Mihelčič starejši, le pohvalili. (Foto: J. Žele)

Vodoravno: 1. kaj praznujemo letos v Beti, 15. angleški pesnik, ki je umrl v Grčiji, 17. zli duh, 18. kratica jugoslovanskega podjetja, ki upravlja s spalnimi vagoni, 20. reka v Franciji, 21. godrnjati, 22. romunski priimek, 23. zbor treh godbenikov, 24. angleško moško ime, 25. neznanec, 26.

dnevi v rimskem koledarju, 27. ali v hrvaščini, 28. svatba (hrvaško), 30. mednarodni klub književnikov, 33. kratica za: prejme naj, 34. Gardner, 35. slovenski filmski igralec Miha . . . , 37. industrijska rastlina, 38. albanski politik . . . Hodža, 39. ulov, 41. sever, 42. obdelana polja, 44. psevdonim

Radka Poliča, 45. učenje, 46. siguren, 47. visoka igralna karta, 48. del moškega perila, 50. svojilni zaimsek, 51. kilometer, 53. oslovski glas, 55. nasprotno od nič, 56. ime in priimek jugoslovanskega rokometnega reprezentanta, 63. izvršni svet, 64. ime pevca Martina, 65. Kramar Tone, 66. Italija, 67.

Rdeči križ, 68. spodnji del hiše, 71. pred nedavnim umrli mentor slovenskih novinarjev, 72. Vlasta Ognjanović, 73. naš otok, 74. Rina . . . , 75. egipčanski bog sonca, 76. Nace Novak, 77. češka pritrtilnica, 78. sudanski predsednik, 79. Anton Lajovic, 80. Učakar Karel, 81. centralni komite, 82. nikalnica, 83. rudnik, ki ga je pred kratkim prizadela težka elementarna nesreča, 84. prebivalec Irske.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14				
D	B	L	E	T	N	I	C	A	B	E	T	I	K				
15	B	A	Y	R	O	16	17	D	E	M	D	N	18	19	K	S	R
20	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
20	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36
22	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
22	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
25	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
25	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41
28	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
28	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44
34	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
34	34	35	36	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
37	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53
37	37	38	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53
39	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55
39	39	40	41	42	43	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55
44	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
44	44	45	46	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
47	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
47	47	48	49	50	51	52	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63
53	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
53	53	54	55	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69
56	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72
56	56	57	58	59	60	61	62	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72
63	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
63	63	64	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79
65	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81
65	65	66	67	68	69	70	71	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81
72	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88
72	72	73	74	75	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88
76	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92
76	76	77	78	79	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92
80	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96
80	80	81	82	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96
83	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99
83	83	84	85	86	87	88	89	90	91	92	93	94	95	96	97	98	99

Navpično: 1. praznujemo ga novembra, 2. otroška igrača, ki se napihne, 3. mesto v Franciji, 4. vek, 5. finsko ime, 6. sever (mednarodno), 7. Ivanka Dolenc, 8. planina v Srbiji, 9. reka v SZ, 10. vrednostni papirji, 11. japonski telovadec, 12. plesti, 13. rimska ena, 14. ženska, ki je napravila kriminalno dejanje, 16. moško ime, 19. del gradu, 21. indijski bog, 23. telur, 28. eden od prstov, 29. Avstrija, 30. priimek vodje tozd Konfekcija Metlika, 31. pevka Voča, 32. svetopisemska oseba, 35. angleško moško ime, 36. protireformator, 40. izrastek na glavi, 41. smuči – skandinavsko, 43. perilo (hrvaško), 45. priimek metliškega namiznoteniškega igralca, 46. rimska pot, 51. grška črka, 52. človek, ki se bori z mečem, 54. Anton Potočnik, 55. vpiši: VV, 57. prebivalka Estonije, 58. Belgija, 59. oseba iz priljubljene TV serije „V avtobusu“, 60. novinar Zoran , 61. soba, v katero odpeljejo pacienta po operaciji, 62. uporablja se za previjanje dojenčka, 69. jugoslovanska reka, 70. težja vojaška vozila, 71. Milčinski, 72. bivši hokejist „Olimpije“. (Križanko sestavil Jože Novak)